

Huszedik évemben, új munkahelyemen, egy rendkívül szimpatikus kolléganőre találtam. Trásy Éva volt az. Szinte napok alatt barátokká lettünk. Ő már a Bokor történetének kezdetén is idetartozott. Az ötvenes években a Bokrot összetartó szálak elszakadtak, összezilálódtak mindenkinél, nála is. Ő ezidőtájt szövögette újra a maga szálait a börtönből nem sokkal korábban kikerült Gyurka bácsival való beszélgetések révén. Gyurka bácsi akkor írta a KIO-t. Éva pedig tele volt a születő mű kérdéseivel, gondolataival. Megosztotta velem is. Talán sem előtte, sem utána nem tapasztaltam az új felfedezésének azt az örömet, izgalmát, amit együtt átéltünk. Végül az ő vendégeként, nála találkoztam Gyurka bácsival s ettől kezdve már az evangéliumi tájakon tett felfedező utazások a vele való beszélgetések keretében folytatódtak tovább. Kb. egymásfél év után a négyszemközti találkozás helyett Gyurka bácsi összehozott két hozzám hasonló korú fiatalal. De ezt már nem mesélem el, hiszen az egyikük te voltál, a másik Debreczeni Zsuzsa. Gondolom, nektek is felejthetetlen élmény maradt ez az első, Gyurka bácsi tabáni albérletében lezajlott közösségi találkozó. Úgy emlékszem, alig akartunk elválni egymástól. Még órákat sétáltunk s beszélgettünk utána is, pedig életünkben mindhárman először láttuk egymást. Nos, így kezdődött, közel harminc éve. Az első közösségek az idők folyamán átalakultak. Ma már, mi hárman, nem tartozunk egy alapközösségbe. Én a Gyökér II. nevezetű közösség tagja vagyok, s mivel már elég régóta vagyok fiatal, meghívtak az Öregek tanácsába is. Ugyancsak elég nagy múltú, már nem éppen tizenévesekből áll az általam vezetett közösség is.

Életed milyen értékeit szeretnéd minél teljesebben fölkinálni bokros barátaidnak? Mi hiányozna a Bokorból, ha Te nem tartoznál bele?

Ilyen kérdésre nehéz az embernek önmagának válaszolnia. Meglehetősen szürke kis verébnék tartom magamat. Talán a szívem, a másokra ráhangolódni, másokat megérteni tudásom az én leghasználhatóbb, Istentől kapott talentumom. De soha nem mérlegettem, hogy hol és mennyiben vagyok igazán fontos. Lehet, hogy helytelenül.

Miért vagy büszke a Bokorra? Miért szégyenkezel miatta?

A barátaim életében felcsillanó minden igaz értékre őszintén, szívből büszke vagyok. A szeretetben élő családokra, az igaz emberekké cseperedő gyerekekre, a szerény életvitelre, az okos tanulmányokra, az évek

múlva is szeretetben együttlévő és utódokat nevelő közösségekre. Büszke vagyok az abba nem hagyott küzdelmekre az igazabb, szentebb életért. Büszke vagyok a Baracskát megjárt testvérek áldozatával kivívott polgári szolgálatra. Mivel nem vagyok vak, észreveszem a hibáinkat is. Nemcsak a magamét, hanem - sajnos - a másokét is. Olykor mérgelődöm, máskor szomorkodom és szégyenkezem miattuk. De rövid ideig tart csupán, csak a saját hibáim - bűneim azok, amelyekre hosszasan emlékszem és szégyenkezem felettük. De ahogyan nehéz nekem általában Bokor-értékekről beszélni, inkább a Bokor-tagok, barátaim értékeiről tudnék, ugyanúgy nem tudok Bokorhiányosságokról sem általában szólni.

Mit szeretnél még elérni a Bokorban? A Bokornak, nekünk, önmagunkra kellene találnunk ebben a rendszerváltás utáni új világban. A diktatúrában volt másoknak is fölkinálható, működő életstratégiánk, a kapitalizmusban, a demokráciában nincs még.

FARKAS ISTVÁN

JANÓ ÉS A HALAK ELBESZÉLÉS EGY BARÁTSÁGRÓL (RÉSZLET)

A hajtás rendesen indult, mint mindig. A falu fölötti cseres szélén helyezkedtek el, a hosszúhegyi nyiladék sarkán. A következő vadász vagy száz méternyire ácsorgott tőlük. Látták a kalapját, no meg a füstfelleget, melyet folyamatosan eregetett magából. A táj csendes volt. Alattuk a kukoricásban még semmi sem mozgott és a kukoricán túl a falu kéményeiből kigyózó füst beterítette a völgyet, majd hosszú, vékony csík formájában kanyargott le Vörösvár irányába. Leghátul a ködös távolban a Csúcshegy kúpja emelkedett. A többi beleveszett a téli párába és füstbe. Milyen békés és nyugodt a táj innen felülről — gondolta János, de a gondolatai aggodalmaskodó részét nem engedte kibontakozni. Már szinte automatikusan állt rá pozitív gondolatokra. A gondot, töprengést igyekezett akkorra hagyni, amikor már úgy sem lehet kikerülni. Akkor aztán ha tudta nekiállt, megoldotta és lépett egyet tovább. A koma csöndben volt. Látszott rajta, hogy mondaná, ami nyomja az oldalát, de még várt. Ő meg nem sürgette. Lent a faluban megszólalt a harang. Pista, mintha csak erre várt volna. Megemelte a kalapját és belefogott.

- Van egy barátom! — kezdte lelkesen.

- Tudom — mondta János, a Mihalec Józsi, mi van vele?

- Nem, nem rá gondoltam. Igen, ő a barátom

gyermekkorom óta. De van egy új barátom.

- Nofene — mondta János és egy kis féltékenység szorult be a szíve tájkára, mert úgy gondolta ők is jó barátok lettek az utóbbi időben. — Aztán ki az? — kérdezte.

- A nevét nem mondhatom meg, mert kinevetnél. Úgyis rájössz magadtól, mint ahogy én is rájöttem. Tudod az egészről a svéd tehet — vágott bele most már határozottan Pista.

Áradt belőle a szó, mintha nem is ő beszélne. János csak hallgatta, hallgatta és egyre jobban csodálkozott. Ezt a Pistát nem ismerte. Szeme csillogott, arcán mindvégig átszellemült mosoly ült. Még a hajtásról is megfélemedezett. Kezével hadonászott, a hangját is felemelte néha. Még a szomszéd vadász is kidugta a fejét egyszer a bozótból, hogy mi történik odaát. A disznók pedig nem jöttek. Valaminek történnie kellett, gondolta egy percre János, de nem tudott elszakadni Pista történetétől. Ő pedig mesélt, mesélt és már majdnem táncra perdült lelkesedésében, mikor lenn a falu szélén megszólalt a vadászatot lefűjő kürtszó. Pista hangja egy percre elakadt.

— Mi történhetett, hiszen még el sem indult a hajtás? — kérdezte, de erre János sem tudott mit válaszolni. De nem is akart. Csöndesen ácsorgott a koma mellett és gondolkodott.

Ez hihetetlen — gondolta. Ő még sohasem tapasztalta, hogy egy idegen, számára ismeretlen arc jelent volna meg nekik a vadlesen. Igen, néha beugrott Ágnes arca, vagy az egyik gyereké, néha a svédé is, de az az arc nem. Azt az arcot nem ismerte. Képet már látott róla, szobrot még többet, de sohasem próbálta meg elképzelni, hogy milyen is valóban. Nem is látta értelmét. Az egész csak egy régi, vagy igaz, vagy sem mesének gondolta, aminek ugyan volt hatása rá, de a körülötte lévő hívőket, templomjárókat ugyanolyannak találta, mint a hitetleneket, kocsmajárókat — talán csak egy kicsit kevesebbet káromkodtak és vasárnaponként a faluban két sarokkal tovább mentek. A gondjaik, bajaik is ugyanazok voltak és ugyanúgy nem találtak megoldást rájuk, mint amazok. A papot már sokszor hallotta beszélni, de még annak sem volt rá olyan hatása, mint most Pista szavainak.

Pistából áradt a lelkesedés, a hit, a bizalom. Olyan volt, mint aki szerelmes, mint aki nem új barát, hanem új szerelmesre talált. Szavaiban is keveredtek a "komoly", "segítőkéz", "megbízható", "türelmes" baráti jelzők a "szelíd", "mosolygós", "kedves", "odaadó" szerelmi jelzőkkel. Eleinte nem értette, miért nevezte Pista barátjának, hiszen csak egy képzelet, egy látomás volt, igaz hogy a svéd módszerének köszönhetően egy folyamatos, bármikor megjelenő látomás, de aztán megértette, hogy végül is az ember nem is képzelhet el ideálisabb barátot. Közös az érdeklődésük — minden érdekli, ami Pistát, ismeri Pista gondolatait is — számtalanszor megválaszolta a kérdését, mielőtt az elhangzott volna, nem tolakodó — sohasem vág bele

Pista szavaiba, ha nincsenek együtt, akkor is minden gondolatuk közös és látják is egymást. Nincsenek egymás előtt titkaik, mert Pista minden gondolatát, érzését megosztja vele. De, hogy éppen ő jelentse ki, hogy most már barátjának fogadja a komát, mert az már mindent tud róla? — Ez azért egy kicsit túlzás!

- Mondd, honnan tudsz te mindent róla és mi az a minden, amit tudsz? — kérdezte fáradt lassúsággal, mert mintha mázsás súlyok nyomták volna a mellét.

— Én is azt kérdeztem tőle és akkor elmagyarázta szép sorjában, végig az életemen, hogy hol és mikor mire tanított meg. Miért éppen most jött el az ideje, hogy ne csak tudjam a dolgokat, hanem meg is lássam őt, mint a barátomat. Elmesélte, hogy mire tanított, amikor öt évesen leestem a székéről, mikor apám meghalt, mikor hónapokig nyomtam az ágyat azzal a fertőzéssel, de elmesélte azt is, hogy miért kellett annyi lányt megismernem, míg Julira rátaláltam. Hol volt ő, amíg favágó voltam és mit segített a gyerekek nevelésével kapcsolatban. Mesélt a templomba járás, az áldozás, a gyónás értelméről és abban az ő szerepéről. Mesélt a rokonaimról, rólad, a papról és a svéd módszerét is a helyére tette. Minden arra szolgált, hogy őt megismerjem és hogy most barátjává fogadhasson.

- Értem — mondta kicsit bizonytalanul János, mint aki most hall először a differenciál egyenletekről — , de miért jó ez nektek, neki és neked, ez a barátság. Az ilyen barátot nagyon meg kellene becsülni, óva, féltve kellene rá vigyázni, de úgy gondolom, erre neked vajmi kevés idő marad. Márpedig egy ilyen barátság mindennél és mindenkinél többet érhet, már ha igaz ez az egész. Ennek csak akkor van értelme, ha nem egy hétig, egy hónapig, egy évig tart. Ő már bizonyított, több mint harminc éven át kitartott melletted, de te? Mit fogsz tenni, hogy el ne veszítsd? És mit mondasz Julinak, mit a gyerekeknek, az anyósodról nem is beszélve?

Sokat kérdezel egyszerre mondta mosolyogva Pista. Ezekre a kérdésekre is mind megadta a választ, de ezeket mindenkinek magának kell tőle megkérdezni, mert azt is elárulta, hogy ő mindenkinek a barátja akar lenni. Nincs más célja és az életének sincs más értelme. Azért van itt velünk és azért tanít bennünket, hogy barátaink legyünk. Persze nem akarunk ellenére, hanem szabadon döntve mellette. Másképp értelmetlen és hazug az egész. Milyen barátság az, amely kényszer alatt születik? Az pedig, hogy nekem miért jó? Elmondhatnám, de jobb, ha te magadtól jössz rá. Most még kinevetnél, ha azt elmondanám, hogy az egész, amiben élsz, a világ, a család, a falu, az ország értelmetlen, céltalan és nélküle halálra van ítélve. Az anyósom pedig..., hát igen. Ott ül minden reggel a templomban. Ha ő nem veszi észre, hogy ki ül mellette nap mint nap, ki beszél hozzá, ki jelenik meg az átváltozáskor személyesen napról napra, akkor el kell vinnem szemorvoshoz, azaz a barátomhoz, mivel szemorvos is. És a gyerekek? Hát igen. Velük szemben sok az adósságom. Sokáig azt hittem, hogy elég, ha az

ember szereti a feleségét, a többi aztán megy magától. Pedig a neheze csak ezután következik. Most már tudom, hogy önmagában már az is csoda, ha az asszony egészségesnek szüli meg őket. Még nagyobb csoda, ha az ember eteti, ápolja, gondozza, azaz van ideje, pénze a gondozásra, ápolásra. De az már aztán világrengető dolog, ha az ember még arra is szakít időt ebben a rohanásban, hogy figyelje, nézze őket, hogy játsszon velük, hogy ne akarjon minden áron valami jobbat faragni belőlük, mint ő maga, hanem csak hagyja őket azzá nőni akik, akinek ide küldték őket. Ma már azt is tudom, hogy ennek egyetlen módszere a barátom képére épített svéd módszer. A barátom tudja, hogy honnan jönnek a gyerekek, és mi az életük célja és értelme. Tudta nálam is — mint mesélte -nálad is tudja és náluk is tudja.

Hirtelen kiáltás zavarta meg a beszélgetésüket. A szomszéd vadász többszöri sikertelen kísérlet után, már lenn a kukoricás alján járva, még egyszer megpróbálta figyelmeztetni őket, hogy lefűjták a vadászatot. Nagyot rikkantott hát és a karjával is erősen hadonászott. Nem értette, mi történhetett velük. János vissza-íntett és lekiáltott:

— Megyünk mi is azonnal!

- Gyerünk — mondta Pista, mikor a vadász eltűnt az első házak között, de János megfogta a karját.

Te Pista, aztán a papnak elmondta-e ezeket?

- Tudod, a Béla rendes ember — vakarta meg a kalapja alatt Pista — , majd egyszer elmondom neki is. Sok a gondja most a templomfelújítással. Nehezen jönnek a pénzek is a püspökségtől. Majd, ha egyszer lesz egy nyugodt nyárestéje. Akkor, talán akkor.

- Gondolod, hogy kisajátíthatod magadnak a barátodat? — kérdezte János, de rögtön megérezte, hogy merő irigységből tette. Meg is bánta azonnal, de a koma csak mosolygott.

- Tudod, beszéltem vele ezekről a dolgokról is. Azt mondta, hogy ha barátja maradok, előbb-utóbb meg fog látszani rajtam. A környezet, a falubeliek, a család, a vadászok mind-mind észre fogják venni rajtam, hogy barátok vagyunk. Valószínűleg a pap veszi észre legkésőbb — mondta, de szerintem Béla azért ennél jobb megfigyelő, bár hát ő tudja. Azt mondta, hogy a hegyek kisimulnak, a völgyek feltöltődnek, a forró lehül és a jeges felmelegszik. Minden kapcsolatom csak annyira lesz meleg, amennyire szükséges. A politika, az eszmék és a világ nagy gondjai eltávolodnak tőlem. Nem teljesen, csak olyan távolságba, ami már nem zavarja a barátságunkat. Mert ha jó barát leszek — mondta, ugyanúgy fogok érezni iránta, mint ő irántam. Ő pedig odaadta az életét is. Ezt az egy pontot nem értettem és ezt észre is vette. Ne nyugtalanodjál és ne félj! — mondta. Tudom, néha ijesztő, amiket mondok, de meglátod, nem lesz olyan nehéz, mint most gondolod, és ne feledd — tette hozzá — ,: harmadnapra feltámadtam.

Az utolsó beszélgetésünk óta szinte semmi sem történt. Anyósom nyelve ugyanolyan, mint korábban, Juli is gyötör eleget a pénz miatt, a vadászok pedig tudod te is — nem sokat törődnek a módszerünkkel, bár az elején jókat röhögtek rajtunk. Szóval semmi. Reggel felkelek, mint szoktam, elvégzem a munkámat, mint szoktam, este lefekszem, mint szoktam. Talán az egyetlen különbség, hogy a képe velem van egész nap és mindenre, mindenkire rávetődik, amivel, vagy akivel foglalkozom, és ettől valahogy egyszerűbbnek látszik minden.

János nem szakította többet félbe. Hagyta, hadd mondja. Úgy sem tudott volna már mit kérdezni tőle, mert az egész valahogy zürzavaros volt számára. A komán meg látszott, hogy teljesen el van varázsolva. Olyanokat mondott, hogy bármikor diliházba csukathatná. Valami keserű csomó kezdett gyűlni a gyomrában, még fenn az erdőszélen és most, hogy beértek a faluba, már a szájában is érezte a keserű ízt. Ő sem tudta miért, de mielőtt elérték az erdészetet kibuggyant belőle.

— Na, te nagyokos, kérdezd meg a barátodat, miért maradt el a vadászat? Ő biztosan tudja és megmondja neked!

Pista egy pillanatra megállt és szomorú mosoly ült ki az arcára.

— Gondoltam, hogy talán még neked sem kellene ezekről beszélnem. Látod, máris közénk került valami, ami eddig nem volt. De nem adom most már olyan könnyen fel a jó barátságokat. Ne is menj tovább. Ennek a vadászatnak már úgyis lőttek. Gyere, menjünk be a kocsmába. Azt mesélik, hogy Feri már nem azt a fanyar mátravidékit hozatja, hanem kibékült az apósával és újra a jó csopakit méri.

KIRÁLY IGNÁCZ

TESTVÉRBARÁTSÁG

Meghívom a kedves olvasót, hogy lépegessem velem, hogy a barátságtól és a testvériségtől eljussunk a testvérbarátsághoz. Miért fontos ez? Számomra azért, mert kapcsolatainknak olyan mélységét ismerhetjük meg, mely földi életünkben nagyon fontos. Ki az egészséges ember? Akinek jók a kapcsolatai önmagával, Istenével, testvéreivel, barátaival, felebarátaival... és az egész teremtett világgal. Az pedig nem lehet vita tárgya, hogy mindannyian szeretnénk egészségesek lenni. A csendes, visszahúzódó ember szeret egyedül lenni, de nem szeretne magányos lenni.

Az erősen kommunikatív ember szeret mindenkit megszólítani, de igényt tart személyes körének tiszteletben tartására. Mindenki egyensúlyra törekszik